

Interviu imaginar cu Cel Mai Mare Actor

(Valabil pentru oricare dintre cei şaisprezece Cei Mai Mari Actori)

Am obţinut interviul cu Marele Actor (mai e nevoie să spunem cu ce dificultăţi?), în ambianţa intimă a bibliotecii sale. Intr-un fotoliu adânc, personalitatea stătea atît de cufundată în gînduri, încît nici nu-şi dădu seama că se apropie cineva. Pe genunchi avea fotografia sa, format cabinet. Părea că o scrutează, căutîndu-i impenetrabilul mister. Am avut răgazul să remarc, pe masă, lîngă cotul lui, un frumos desen în cărbune, care-l înfăţişa: un portret, în pastel discret, era atîrnat de tavan cu un lînşior. Abia cînd m-am așezat încetîșor pe un scaun și am scos carnetul de însemnări, Marele Actor și-a înălțat alene privirea.

— Un interviu? — murmură el, și am constatat, cu durere, că glasul lui mărturisese un sentiment de plictiseală. Încă un interviu?

Am plecat capul.

— Publicitate! — șopti, mai mult pentru sine. Publicitate! O, de ce oare trebuie să fie omul veșnic silit la publicitate?

Am explicat, în chip de scuză, că n-aveam intenția să public nici un cuvînt...

— Cum, ce? — exclamă Marele Actor. Să nu tipărești? Să nu publici? Atunci, la ce mai...

— Să nu public, am precizat, fără consimțămîntul dumneavoastră.

— A, murmură el, ostenit — consimțămîntul meu. Da, da, trebuie să-l dau. Lumea îl cere. Tipărește, publică tot ce vrei. Mi-e indiferență lauda, sînt nepăsător la faimă. Posteritatea, ea mă va judeca. Oricum — adăugă, mai însufleșit — să-mi dai la timp șpaltul, să văd ce modificări sînt dispus să fac.

M-am înclinat, în semn de încuviințare.

— Și acum, îmi veți îngădui să vă pun cîteva întrebări privitoare la arta dv.? Mai întîi, în care gen al artei scenice considerați că se manifestă cu precădere genul dv. — în tragedie, în comedie?

— În ambele, rosti Marele Actor.

— Așadar, nu excelați în niciuna?

— Dimpotrivă, răspunse, excelezi în amîndouă.

— Scuzați-mă! Probabil că nu m-am exprimat limpede. Voiam să spun: nu vă con-

siderați mai bun într-unul din genuri decît în celălalt?

— Nicidecum — preciză Marele Actor, întinzînd brațul, cu splendidul gest pe care i-l cunoaștem și i-l admirăm de decenii, dînd totodată pe spate capul său leonin, astfel ca leonina-i coamă să cadă peste fruntea leonină. Nicidecum. Sînt la fel de bun în ambele genuri. Geniul meu cere cu neașteptare și comedie, deodată.

— Aha... — am exclamat, și în mintea mea începea să se facă lumină; acesta este motivul că sînteți pe cale să apăreți în Shakespeare?

Marele Actor se încruntă:

— Aș formula mai degrabă: Shakespeare e pe cale să apară în mine...

— Desigur, desigur — am murmurat, rușinat de propria-mi nerozie.

— Uoi apărea — continuă Marele Actor — în Hamlet. Și pot afirma că voi prezenta un Hamlet cu totul nou.

— Un Hamlet nou! — am exclamat, fascinat. Un Hamlet nou! E oare cu puțință?

— Pe deplin — rosti Marele Actor, scuturîndu-și din nou capul leonin. Am închinat acestui rol ani de zile de studiu. Tot ce s-a conceput pînă azi în legătură cu rolul lui Hamlet a fost greșit.

Eram buimac.

— Pînă în prezent, — continuă Marele Actor — toți interpreții, mai bine zis, așezișii interpreți (mă refer la cei ce s-au încumetat să-l joace înaintea mea) au fost total în eroare — începînd cu costumul: l-au înfățișat pe Hamlet în catifea neagră.

— Da, da — am biiguit —, în catifea neagră, da!

— Ideea este absurdă — continuă Marele Actor, întinzînd mîna spre tomurile grele de pe raftul de lîngă el. Ai studiat vreodată epoca elisabetană?

— Cum, vă rog? M-am bîlbîit cu modestie. Apoi, cîteva clipe, în încăpere domni o tăcere studioasă.

— Sau tragedia preshakespeareană?

Am dat din cap, evaziv.

— Dacă ai fi făcut-o, ți-ai fi dat seama că un Hamlet în catifea neagră este absolut

ridicol. Pe vremea lui Shakespeare — așa cum fi-aș putea-o dovedi pe loc, dacă ai avea inteligența necesară să pricepi — așa ceva era de negușit. Catifeaua neagră pur și simplu nu exista.

— Și atunci — am întrebat, intrigat, încurcat și totuși încântat —, cum îl veți prezenta dv. pe Hamlet?

— În catifea cafenie — fu replica Mare-
lui Actor.

— Doamne sfinte! — exclamai — *păi asta e de-a dreptul revoluție.*

— Exact. Și notează: asta e doar o parte din concepția mea. Principalul îl va constitui viziunea mea asupra a ceea ce aș putea numi psihologia lui Hamlet.

— *Și psihologia!* — *am exclamat.*

— *Și !' reluă Marele Actor. Psihologia. Ca să-l fac înțeles pe Hamlet, vreau să-l arăt învocat sub o grea povară; covârșit de Weltschmerz. Căind cu el toată încălătura Zeitgeist-ului; de fapt, pe umerii lui zace neația vespnică...*

— Ureți să spuneți — am rostit, căutînd să par cît mai voios — că îl cam depășeau împrejurările...

— Îi este paralizată voința, urmă Marele Actor, fără a ține seama de întrerupere. Caută să se miște într-o direcție și e azvârlit într-alta. Acu', e cufundat în abis, acu', se înalță deasupra norilor. Picioarele sale vor să calce pe pământ, dar nu află sub tălpi decât aerul...

— Minunat ! Dar nu aveți nevoie de multă mașinărie pentru trucaje ?

— Mașinării? — exclamă Marele Actor, cu rîsul lui leonin. Mașinăria gîndului, mecanismul puterii, al magnetismului...

— Aha, introduceți aparataj electric...

— *Nicidecum* — grai Marele Actor. Nu izbutesti să pricepi. Totul urmează să fie obținut prin interpretarea mea. Ia, de exemplu, faimosul solilocviu despre⁴ moarte. Il știi?

— *A fi sau a nu fi... — m-am avîntat.*

— Stop — spuse Marele Actor. Acum, fii atent. E un solilocviiu. Tocmai aici e cheia interpretării. Hamlet își vorbește sieși. Eu, în interpretarea mea, nu voi rosti nici un cuvânt. Totul se va desfășura într-o tăcere absolută, neîntreruptă.

— Zău? Și cum credeți că veți realiza
asa ceva?

— În întregime și exclusiv, prin chipul meu.

Doamne ferește! Era oare cu puțință?
M-am uitat din nou, de data aceasta în

mi-am uitat din nou, de unde acea mîndreapropo, la chipul Marelui Actor și mi-am dat, înfiorat, seama că lucrul putea fi făcut.

— Vin în fața publicului așa — urmă el —, și monologhez astfel... Urmărește-mi fața, te rog...

Urbind, Marele Actor înțepea într-o poză caracteristică, cu brațele încrucișate, în timp ce talazuri de emoție, de expresie a speranței alternată cu îndoială și disperare, se alungau unul pe altul pe trăsăturile lui.

— Minunat! îngînai, cu răsufierea tăiată.
 Republica lui Shabastar — oameni Mo-

— Replicile lui Shakespeare — reveni Ma-rele Actor la calmul său obișnuit — repli-cile nu-s necesare; cel puțin, nu-s necesare în viziunea mea. Replicile nu sînt decît simple indicații de regie, nimic mai mult. Eu le las deoparte. Și asta se petrece în mai multe rînduri în piesă. Ia, de pildă, prea binecunoscuta scenă cu Hamlet ținînd în mînă țasta. Shakespeare sugerează aici cuvintele: „Uai, sărmanul Yorick! Îl cu-noșteam prea bine...”

— Da, da! — am întrerupt fără să vreau
— „un ins cu haz nespus...”

— *Intonația dumată e cumplită, aprecie Marele Actor. Numai că — dacă vrei să mă ascuți — în interpretarea mea nu folosesc nici un fel de cuvinte. Mă mărginesc să iau liniștit țeastă în mină, și pornesc — foarte încet — de-a lungul scenei. Mă reazem de un arlechin, cu țeastă în palmă, și o privesc în tăcere, elocvent.*

— *Minunat!* — *am strigat.*

— Pe urmă străbat scena spre dreapta, cât mai impresionant cu putință, și mă așez pe o simplă bancă de lemn, rămânând acolo așa — cu privirea ațintită la feastă, vreme îndelungată...

— *Admirabil!*

— Apoi, trec spre fundul scenei și mă întind pe burtă, ținând mai departe în mină testă, cu ochii țintă la ea. Stau cîțva timp în poziția aceasta, apoi mă tirăsc metru cu metru spre rampă, evocînd, prin mișcarea picioarelor și a mușchilor abdominali, toată trista poveste a lui Yorick. În cele din urmă, fără a lăsa din mină testă întorc spatele publicului și, prin mișcări spasmodice ale spinării, transmit spectatorilor durerea intensă pe care o resimte Hamlet la pierderea prietenului său.

— *Nemaipomenit!* — am exclamat, în
culmea exaltării — asta nu e numai revo-
lutie; este revelație.

— Poți spune că e și una, și alta — preciză Marele Actor.

— Înţelesul acestei reforme este că, practic vorbind, nici nu aveţi nevoie de Shakespeare !

— Exact, nu am nevoie. Aș putea realiza un spectacol mai bun, fără el. Shakespeare mă crispează. Ceea ce intenționez de fapt să transmit nu este Shakespeare, ci ceva mai mare, mai cuprinzător — cum să mă exprim? — mai mareț...

Marele Actor făcu o pauză. Și m-a lăsat să aștept, cu creionul suspendat în aer. După care, în timp ce privirile i se înălțau, cu o expresie asemănătoare extazului, murmură :

— De fapt, vreau să mă exprim pe MINE.

Și rămase așa, neclintit. M-am strecurat usurel, în patru labe, tirându-mă pînă la ușă și apoi pe scări, cu carnetul în dinți.

În românește de *Eugen B. Marian*